

Aktualitetsförklaring av Uppsala kommuns översiktsplan

Bilaga 2

Förändrade förutsättningar

Innehåll

Förändrade förutsättningar	3
Länsstyrelsens sammanfattande synpunkter	3
Nationella och regionala mål	3
Lagändringar	3
Målförändringar på flera nivåer	4

Förändrade förutsättningar

Sedan översiktsplanen antogs 2016 har förutsättningarna som då låg till grund för Uppsalas fortsatta utveckling delvis förändrats. Bland annat har nya lagar, nationella och regionala mål och program samt ett antal kommunala styrdokument tillkommit. Här följer en sammanfattning av Länsstyrelsens synpunkter inför aktualitetsprövningen av ÖP och de viktigaste förändringarna och hur dessa beaktas. Avslutningsvis finns en sammanställning av de kommunala styrdokument och planeringsunderlag som har störst relevans för översiktsplaneringen.

Länsstyrelsens sammanfattande synpunkter

Länsstyrelsen ska enligt 3 kap. 28 § PBL minst en gång under mandatperioden redovisa sina synpunkter angående statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för ÖP:s aktualitet. I juli 2019 inkom Länsstyrelsen med en sammanfattande redogörelse där det anges ett antal lagändringar, nya mål, planer och program samt andra underlag som tillkommit sedan kommunen antog ÖP 2016. De synpunkter som är av störst betydelse för aktualitetsprövningen redovisas kortfattat nedan. Länsstyrelsens sammanfattande synpunkter kan läsas i sin helhet i bilaga 1.

Nationella och regionala mål

Länsstyrelsen anger ett antal nationella mål och strategier som har tillkommit sedan ÖP antogs samt betonar att det saknas tydlig koppling till Agenda 2030.

Nya underlag finns för utvärdering av miljömålet god bebyggd miljö samt för miljö kvalitetsnormer (MKN) vad gäller vattenkvalitet och utomhusluft. Flera nya regionala strategier och åtgärdsprogram har tillkommit, exempelvis regional cykelstrategi och åtgärdsprogram för miljömålen. En regional handlingsplan för grön infrastruktur pekar ut olika insatsområden. Förändringar har också skett vad gäller riksintressena friluftsliv, totalförsvarets militära och civila delar, energiproduktion/distribution, kommunikationer samt Natura 2000. Länsstyrelsen påpekar att nya gränser för riksintresseområden för kulturmiljövårderna ska föras in i ÖP.

Sedan 2018 har en ny nationell plan för transportinfrastruktur antagits som innehåller beslut om en utbyggnad av Ostkustbanan med två spår mellan Uppsala Resecentrum och länsgränsen mot Stockholm. Kommunen har i samband med detta ingått avtal med staten om byggande av bostäder genom Uppsalapaketet. Region Uppsala har också tagit fram riktlinjer för pendlarparkeringar.

Regionen har påbörjat arbete med en ny regional utvecklingsstrategi (RUS) som bedöms vara klar 2020 och Länsstyrelsen har påbörjat ett underlag om jordbruksmark i fysisk planering.

Lagändringar

Sedan 2016 har det gjorts ändringar i lagar och förordningar som påverkar den fysiska planeringen. Ett nytt 6 kap i miljöbalken om miljöbedömningar har införts som bland annat reglerar processen för miljöbedömningar av översiktsplaner. Krav på riskbedömning i översiktsplan har införts i PBL för att hantera klimatförändringar. Det

innebär att kommuner ska bedöma och värdera risken för skador på den bebyggda miljön på grund av klimatförändringar. Vidare har förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar ersatts med miljöbedömningsförordningen. En ny klimatlag har införts med nya klimatomål och ett klimatpolitiskt råd har inrättats.

Strålskyddslagen har ändrats vilket har påverkat referensvärden för radon. Det har också skett en ändring i förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader där det införts nya riktvärden. FN:s barnkonvention infördes som svensk lag den 1 januari 2020. Den 1 april infördes ändringar i PBL för att säkerställa en bättre kontinuitet i översiktsplaneringen. Bland annat ska kommunen anta en planeringsstrategi inom 24 månader efter ordinarie val. Planeringsstrategin ersätter aktualitetsprövningen och enligt förändringen av lagen ska den första planeringsstrategin antas senast september 2024.

Målförändringar på flera nivåer

Här anges övernationella, nationella, regionala och kommunala målförändringar och hur de förhåller sig till ÖP:s prioriteringar.

Agenda 2030

År 2015 antog FN 17 globala mål och en agenda för att nå en social, ekologisk och ekonomisk hållbar utveckling. Alla länder ska fram till år 2030 sträva efter en hållbar, rättvis och jämlik framtid utan fattigdom och hunger.

Uppsala kommun står bakom de globala målen och Agenda 2030 genomsyrar kommunens styrdokument, policys och program. 2017 fattade kommunfullmäktige beslut om *Policy för hållbar utveckling i Uppsala kommun*. Policyn är ett vägledande dokument som beskriver hur kommunens framtid är beroende av den globala utvecklingen och förhållningssätt i arbetet med olika åtgärder och aktiviteter. Konkreta steg för att nå resultat på lokal nivå redovisas i kommunens *Mål och Budget*, vilken beskrivs närmare nedan.

Regional utvecklingsstrategi (RUS)

Region Uppsala arbetar med revidering av den regionala utvecklingsstrategin (RUS) som kommer att skickas på remiss under våren/sommaren 2020 med beslut i november 2020. Uppsala kommun har följt revideringsprocessen bland annat genom deltagande i det förberedande dialogarbetet.

Mål och budget 2020 med plan för 2021-2022

Inriktningsmål, uppdrag, politisk plattform och budget för kommunens hela organisation presenteras årligen i styrdokumentet; *Mål och budget*. Kommunfullmäktige fattar beslut i slutet av varje år och *Mål och budget 2020 med plan för 2021 – 2022* antogs i november 2019.

De 17 målen för hållbarutveckling i Agenda 2030 är integrerade i kommunfullmäktiges nio inriktningsmål som styr den kommunala verksamheten och strävar mot att skapa en gemensam riktning och förändring i hela den kommunala verksamheten.

I Mål och budget för 2020 anges nio inriktningsmål:

1. Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi
2. Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i
3. Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande
4. Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet
5. Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete
6. Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande
7. Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet
8. Uppsalas invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället
9. Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Uppsala kommuns omvärldsanalys 2019

Uppsala kommun gör varje år en omvärldsanalys i syfte att bevaka och identifiera trender och händelser som påverkar kommunens verksamhet. Omvärldsanalysen är ett viktigt planeringsunderlag inför mål- och budgetprocessen samt för den rullande översiktsplaneringen. Tre tongivande förändringstryck lyfts fram:

- Stärka framtidstron och öka inkluderingen bland unga
- Säkerställa en hållbar samhällsbyggnad med ekonomin i balans
- Våga tänka nytt och vara nyskapande i välfärden

Ett ökat fokus på livsmiljö och boende är en trend som påverkar Uppsala starkt. Takten i befolkningsutvecklingen har ökat markant. En hög befolkningsökning förutsätter en fortsatt utbyggnad av kommunens verksamhet, arbetsplatser, bostäder och infrastruktur. I den utvecklingen är det viktigt att säkerställa en hållbar samhällsbyggnad med ekonomin i balans. För att säkra en långsiktigt hållbar samhällsbyggnad och klara finansieringen krävs god ekonomisk hushållning, stärkt fokus på näringslivstillväxt, planering och samverkan såväl inom kommunkoncernen som med externa aktörer.

Vikten av att säkra en bostadsförsörjning som omfattar alla framhålls också. Det finns därför behov av ett utökat utbud av boendeformer och fler bostäder med lägre boendekostnader. Kommunen behöver säkerställa detta genom sin planeringsverksamhet, markpolitik, sina bolag och genom samverkan med andra aktörer.

Attraktiviteten behöver öka i hela Uppsala, bland annat genom hög lokal och regional tillgänglighet. Därför ska utvecklingen av bostadsbyggande, näringslivsutveckling, service, kollektivtrafik och infrastruktur med hög kvalitet till platser med goda förutsättningar prioriteras.

Samhällsutvecklingen och teknikutvecklingen innebär nya möjligheter och utmaningar. Kommunen behöver därför i sin planering och förvaltning säkerställa en hållbar bebyggd miljö som har en hög flexibilitet i förhållande till framtida förändrings- och utvecklingsbehov.

I samband med covid-19 har ett tillägg gjorts till omvärldsanalysen som beskriver epidemins möjliga konsekvenser för kommunens utveckling. Här lyfts bland annat fram risk för ökad socioekonomisk polarisering, ökad arbetslöshet, en avmattning inom byggandet och risk för att frågor som rör miljö- och klimatomställningen nedprioriteras.

Uppsalapaketet

Staten, region Uppsala och Uppsala kommun slöt i december 2017 en överenskommelse om ett investeringspaket med omfattande kapacitetsförstärkningar i transportinfrastrukturen kopplat till bostadsutveckling, det så kallade "Uppsalapaketet". Överenskommelsen innebär bland annat två nya spår på ostkustbanan inklusive kapacitetsförstärkningar vid Uppsala station, en ny station i Bergsbrunna samt spårväg på Kunskapsspåret-Ultunalänken. Inom ramen för överenskommelsen ska Uppsala kommun planera för 33.000 bostäder och en stor mängd arbetsplatser fram till 2050. Uppsalapaketet ska bidra till en väl genomtänkt och långsiktigt hållbar stadsutveckling. Genom innovativa lösningar som skapar goda livsmiljöer, minskad klimatpåverkan och en anpassning till ett förändrat klimat kan projektet utgöra förebild för hållbar stadsutveckling.